ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, បាញ់បញ្ចូលតាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ

អ្វីដែលលោកអ្នកត្រូវដឹងនោះ

ឆ្នាំ 2004-2005

1 ហេតុអ្វីបានត្រូវចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងការពាររោគ ?

រោគគ្រុនផ្តាសាយធំ ("គ្រុនផ្តាសាយ") គឺជាមេរោគធ្ងន់ធ្ងរមួយ។

រោគនេះកើតឡើងដោយសារមេរោគដែលរាលដាលពីមនុស្សមានរោគឆ្លងតាម ច្រមុះ ឬបំពង់កពីអ្នកដទៃ។

រោគគ្រុនផ្តាសាយធំអាចធ្វើអោយ :

- គ្រុនក្តៅ
- ឈឺបំពង់ក
- គ្រុនញាក់
- ក្អក
- ឈឺក្បាល
- ឈឺសាច់ដុំ

អ្នកណាក៏អាចមានកើតរោគគ្រុនផ្តាសាយធំនេះដែរ។ មនុស្សភាគច្រើនមានជម្ងឺតែបីបួនថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ដោយសាររោគផ្តាសាយធំតែពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ តែមានអ្នកខ្លះបានឈឺខ្លាំង ហើយអាចទៅដេកពេទ្យផង។ រោគគ្រុនផ្តាសាយធំធ្វើអោយមានមនុស្សស្លាប់ប្រមាណ 36,000 នាក់រាល់ឆ្នាំនៅសហរដ្ឋអាមេរិក ភាគច្រើនគឺមនុស្ស ចាស់ៗតែម្តង។

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងចាក់បង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ

2 ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, បាញ់បញ្ចូលតាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ

មានប្រភេទថ្នាំវ៉ាក់សាំងពីរប្រភេទអាចប្រើប្រាស់បានឥឡូវនេះ។ ថ្នាំវ៉ាក់សាំងសម្លាប់សកម្មភាពរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ និងជាថ្នាំ វ៉ាក់សាំងរស់។

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, បាញ់បញ្ចូលតាមរន្ធច្រមុះ (មានឈ្មោះថា FluMist™) មាន ច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យប្រើប្រាស់ក្នុងឆ្នាំ 2003 ។ ថ្នាំ FluMist មានជាតិថ្នាំរស់រវើក, កាត់បន្ថយ (ធ្វើឲ្យទន់ខ្សោយ) ដល់មេរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ។ ថ្នាំនេះប្រើ ដោយច្របាច់បាញ់បញ្ចូលតាមរន្ធច្រមុះ មិនមែនចាក់តាម សាច់ដុំនោះឡើយ។

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងសម្លាប់សកម្មភាពរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ ជួនកាលគេហៅថា "ថ្នាំចាក់បង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយ" ថ្នាំនេះគេបានប្រើ ប្រាស់ជាយូរឆ្នាំមកហើយ គឺជាថ្នាំចាក់។ ថ្នាំនេះទប់សម្លាប់មេរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ។

3 តើអ្នកណាអាចចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់ បញ្ចូលតាមរន្ធច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំបាន ?

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់តាមរន្ធច្រមុះ គឺមានការអនុញ្ញាតសំរាប់ចាក់ឲ្យក្មេង មានសុខភាពមាំមួន និងមនុស្សពេញវ័យ មានសុខភាពមាំមួន ដែលមានអាយុចាប់ពី 5 ឆ្នាំ ដល់ 49 ឆ្នាំ, រួមទាំងការទាក់ទងប៉ះពាល់មនុស្សក្នុងក្រុមគ្រួសារដែលទំនងមានកើតរោគគ្រុនផ្តាសាយធំនេះខ្ពស់។ ក៏ប៉ុន្តែ ថ្នាំ FluMist មិនត្រូវប្រើប្រាស់ដោយមនុស្សដែលមានលក្ខណៈសុខភាពមិន ល្អ, ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ ឬមនុស្សដែលទំនងមានកើតរោគគ្រុន ផ្តាសាយធំខ្ពស់ (សូមមើលផ្នែកទី 4)។

4 តើអ្នកណាមិនត្រូវប្រើថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់ បាញ់បញ្ចូលតាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ ?

ដូចជាមនុស្សមានតទៅនេះ មិនគួរប្រើថ្នាំវ៉ាក់សាំងច្របាច់បាញ់បញ្ចូលរន្ធច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំឡើយ។ មនុស្សប្រភេទនេះ គួរសាកសួរអ្នកផ្តល់ការព្យាបាលសុខភាពអំពីការ ចាក់**ថ្នាំវ៉ាក់សាំងសម្លាប់សកម្មភាពមេរោគគ្រុនផ្តាសាយធំជាមុនសិន។**

- **មនុស្សដែលមានអាយុ 50 ឡើងទៅ,** ឬ **ក្មេងក្រោមអាយុ 5 ឆ្នាំ។**
- មនុស្សដែលមាន**បញ្ហាសុខភាពយូរអង្វែង**ជាមួយនិងរោគ :
  - រោគបេះដូង
  - រោគក្រលៀន (តម្រងនោម)
  - រោគសួត
  - រោគក្លាយរូបកាយ ដូចរោគទឹកនោមផ្អែម
  - រោគហឺត
  - រោគខ្វះឈាមក្រហម និងរោគឈាមផ្សេងៗ
- មនុស្សដែលមាន**ប្រព័ន្ធកោសិកាខ្សោយ**ដោយមានរោគ :
  - មេរោគអេដស៍/អេដស៍ (HIV/AIDS) ឬក៏រោគផ្សេងៗដែល ប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធកោសិកា
  - ការព្យាបាលរោគយូរអង្វែងជាមួយថ្នាំពេទ្យ ដូចជាថ្នាំ ស្តេរ៉ូអ៊ីត
  - ការព្យាបាលមហារីកដោយ អ៊ិច-រ៉េ ឬ ថ្នាំពេទ្យ
- ក្មេង ឬមនុស្សពេញវ័យប្រើប្រាស់**ថ្នាំអាស្ពីរីនព្យាបាល រោគយូរអង្វែង** (មនុស្សប្រភេទនេះអាចកើតមានអាការៈរោគ រ៉ៃយ៍ (Reye Syndrome) បើសិនពួកគេកើតមានរោគគ្រុនផ្តា សាយ)។
- **ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ។**
- មនុស្សណាដែលមានប្រវត្តិអាការៈរោគ **Guillain-Barré-Syndrome (GBS)** ។

ថ្នាំចាក់បង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយ (ថ្នាំវ៉ាក់សាំងសម្លាប់សកម្មភាពរោគ) ប្រើច្រើនជាងថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់បញ្ចូលតាម ច្រមុះសំរាប់វេជ្ជបណ្ឌិត, គ្រូពេទ្យ, សមាជិកក្រុមគ្រួសារ, ឬ ក៏អ្នកណាដែលមានការ**ទាក់ទងជិតស្និទ្ធជាមួយមនុស្សដែល មានប្រព័ន្ធកោសិកាទន់ខ្សោយធ្ងន់ធ្ងរនោះ** (ឧទាហរណ៍ ការតម្រូវឲ្យមានការព្យាបាលក្នុងបរិវេណត្រួតត្រាណាមួយ)។

មនុស្សដូចមានតទៅនេះ គួរសាកសួរវេជ្ជបណ្ឌិតមុននឹងចាក់ថ្នាំ វ៉ាក់សាំងបង្ការរោគផ្តាសាយ*ណាមួយ* :

- មនុស្សដែលធ្លាប់មានអាការៈរោគធាត់ធ្ងន់ធ្ងរពី**ពង** ឬពីថ្នាំ វ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ**ពីមុនមក។**
- បើសិនជាលោកអ្នកមានគ្រុន ឬជម្ងឺធ្ងន់ធ្ងរនៅពេលណាត់ ចាក់ថ្នាំលោកអ្នក គួររងចាំជាសះស្បើយសិន មុននឹងចាក់ ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំនេះ។ ពិភាក្សាជាមួយ វេជ្ជបណ្ឌិត ឬគ្រូពេទ្យ តើគួរដាក់ពេលណាត់ជួបចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងលើកក្រោយទៀតឬអត់។

5 តើពេលណាគួរឲ្យខ្ញុំចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំ ?

ពេលល្អបំផុតសំរាប់ចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយ គឺ នៅក្នុង**ខែតុលា ឬខែវិច្ឆិកា**។ រដូវមានរោគគ្រុនផ្ដាសាយរាតត្បាត ចាប់ផ្ដើមពីខែធ្នូដល់ខែមិនា, ក៏ប៉ុន្តែ ភាគច្រើនរោគកើតខ្លាំងនៅខែកុម្ភៈ។ ដូច្នេះការចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងនៅខែធ្នូ ឬក៏ពេលក្រោយ នេះ អាចផ្ដល់ផល ប្រយោជន៍ការពារបានជាច្រើនឆ្នាំ។

មនុស្សភាគច្រើនត្រូវការចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយ តែម្ដងក្នុងមួយឆ្នាំ ដើម្បីការពាររោគគ្រុនផ្ដាសាយធំ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះ**ក្មេងមានអាយុក្រោម 9 ឆ្នាំ បានចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងជាលើក ដំបូង** គួរចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងនេះពីរម្ដង។ ចំពោះថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់ សំរាប់បង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំ ត្រូវប្រើក្នុងរយៈពេលរវាង 6- 10 អាទិត្យដាច់ពីគ្នា។ ក្មេងទាំងអស់នេះ គួរចាក់ថ្នាំនៅលើកដំបូងក្នុងខែតុលា ឬមុនខែនេះ។ ក្មេងក្នុងវ័យនេះ ដែលបានចាក់ថ្នាំមួយម្ដងពីឆ្នាំមុនមក ទោះបីពួកគេចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងជាលើកដំបូងក៏ដោយ ពួកគេត្រូវការចាក់តែមួយម្ដងប៉ុណ្ណោះ នៅឆ្នាំនេះ។

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់តាមរន្ធច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយប្រហែលជាអាចប្រើប្រាស់នៅពេលចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំង ផ្សេងៗទៀតដែរ។ នេះរួមទាំងថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់ផ្សេងទៀត ដូច ជាថ្នាំចាក់បង្ការរោគក្រឡទែន, រោគកញ្ជ្រិល, រោគស្អូច, ឬ រោគអុតតូច។ ក៏ប៉ុន្តែបើថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់ពីរមិនបានចាក់ឲ្យស្មើ ពេលគ្នាទេ ថ្នាំនេះត្រូវចាក់ឲ្យយ៉ាងតិច 4 អាទិត្យខុសពេលពីគ្នា។

មេរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំផ្លាស់ប្ដូរជាញឹកញ៉ាប់។ ដូច្នេះហើយ ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំ ត្រូវតែកែតម្រូវជារៀងរាល់ឆ្នាំ ហើយតម្រូវឲ្យមានការចាក់ថ្នាំវ៉ាក់សាំងបង្ការរោគប្រចាំឆ្នាំ។

6 តើមានភាពអន្តរាយពីថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, បាញ់តាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំយ៉ាងណាដែរ ?

ថ្នាំវ៉ាក់សាំង ក៏ដូចថ្នាំផ្សេងៗទៀតដែរ គឺអាចធ្វើឲ្យមានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាប្រតិកម្មខ្លាំងនិងអ្វីមួយធ្ងន់ធ្ងរ។ ភាពចំនងធ្វើឲ្យមានភាពអន្តរាយដោយថ្នាំវ៉ាក់សាំងធ្ងន់ធ្ងរ ឬក៏ស្លាប់នោះ គឺ មានតិចតួចណាស់។

ភាពចំនងមេរោគថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់បង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំរាលដាលពីមនុស្សម្នាក់ទៅម្នាក់ទៀត គឺមានតិចតួចណាស់។ ទោះបីបើមានការកើតរាលដាលនោះ វាប្រហែលជាមិនអាចធ្វើឲ្យមានជម្ងឺឡើយ។

ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់តាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយ អាចធ្វើឲ្យមានអាការៈរោគមធ្យមដល់អ្នកប្រើប្រាស់ (សូមមើលខាងក្រោម)។

បញ្ហាមធ្យម :

មានក្មេងខ្លះ និងមនុស្សពេញវ័យមានអាយុពី 5-17 ឆ្នាំ មានសេចក្ដីរាយការណ៍ពីប្រតិកម្មខ្លាំងមធ្យម ដែលរួមមាន :

- ហៀរសំបោរ, តឹងច្រមុះ ឬក្អក
- គ្រុន
- ឈឺក្បាល និងឈឺសាច់ដុំ
- ដកដង្ហើមឮសូរ
- ឈឺពោះ ឬក្អួតម្ដងម្កាល ឬរាគ

មានមនុស្សពេញវ័យខ្លះពីអាយុ 18-49 ឆ្នាំមានសេចក្ដីរាយការណ៍មានបញ្ហា :

- ហៀរសំបោរ ឬ តឹងច្រមុះ
- ក្អក, គ្រុនញាក់, អស់កម្លាំង/ទន់ខ្សោយ
- ឈឺបំពង់ក
- ឈឺក្បាល

អាការៈរោគនេះមិនមានសកម្មភាពយូរទេ វាបាត់ទៅវិញឆាប់ៗ។ ទោះសកម្មភាពនេះមានកើតឡើងក្រោយចាក់ថ្នាំវ៉ាក់ សាំងក៏ដោយ, បញ្ហានេះប្រហែលជាមិនមែនមកពីការចាក់ ថ្នាំវ៉ាក់សាំងនោះទេ។

បញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ :

- ប្រតិកម្មខ្លាំងដល់អាយុជីវិត គឺកម្រមានណាស់។ បើសិន ជាមាន វាកើតឡើងក្នុងពេលពីរបីនាទី ឬពីរបីម៉ោងក្រោយ ពីបានចាក់ថ្នាំហើយ។
- បើសិនជាមានប្រតិកម្មកម្រមាននេះកើតឡើងដោយសារការ ប្រើប្រាស់ថ្នាំទើបចេញថ្មី បញ្ហានេះប្រហែលជាមិនអាចសំគាល់ បាន រហូតដល់មានមនុស្សប្រើប្រាស់រាប់ពាន់ ឬលាននាក់បាន ប្រើប្រាស់ថ្នាំទើបចេញថ្មីនោះ។ ដូចថ្នាំវ៉ាក់សាំងទាំងអស់ដែរ, ថ្នាំវ៉ាក់សាំងរស់, ច្របាច់បាញ់តាមច្រមុះបង្ការរោគគ្រុនផ្ដាសាយធំ គឺមានការពិនិត្យមើលចំពោះបញ្ហាមិនធម្មតា ឬបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរណាមួយជានិច្ច។

7 ត្រូវធ្វើយ៉ាងណា បើមានប្រតិកម្មមធ្យម ឬធ្ងន់ ធ្ងរនោះ ?

តើអោយខ្ញុំពិនិត្យមើលអ្វី ?

- មានលក្ខណៈចំឡែក ដូចជាគ្រុនក្ដៅខ្លាំង ឬមានអកប្បកិរិយាប្រែប្រួល។ មានសញ្ញាប្រតិកម្មខ្លាំងធ្ងន់ធ្ងរអាចរួមចូលការ ពិបាកដកដង្ហើម, សម្លេងស្អក ឬសម្លេងតូចស្រាលៗ, កន្ទួល រមាស់, ស្លេកស្លាំង, ទន់ខ្សោយ, បេះដូងដើរលឿន ឬ វិល មុខ។

តើខ្ញុំត្រូវយ៉ាងណា ?

- **ទូរស័ព្ទ**ទៅវេជ្ជបណ្ឌិត, ឬក៏អនុស្សទៅជួបវេជ្ជបណ្ឌិតភ្លាម។
- **ប្រាប់**វេជ្ជបណ្ឌិតបុព្វហេតុកើតឡើង, ខែថ្ងៃ និងពេលវេលា បុព្វហេតុកើតឡើង ហើយនិងពេលវេលាថ្នាំវ៉ាក់សាំងបានចាក់។
- **សួរ**វេជ្ជបណ្ឌិត, គ្រូពេទ្យ ឬ មន្ទីរសុខភាពធ្វើរបាយការណ៍ពីប្រតិកម្មដោយបំពេញក្រដាស Vaccine Adverse Event Reporting System (VAERS) ។

ឬ លោកអ្នកអាចដាក់របាយការណ៍តាមគេហទំព័រកុំព្យូទ័ររបស់ VAERS អាសយដ្ឋាន wwww.vaers.org ឬទូរស័ព្ទមកលេខ 1-800-822-7967 ។

ភ្នាក់ងារ VAERS មិនផ្ដល់ឱវាទពីការព្យាបាលសុខភាពទេ។

8 តើឲ្យខ្ញុំយល់ដឹងពីរឿងនេះថែមរបៀបណា ?

- សាកសួរអ្នកផ្ដល់ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគរបស់លោកអ្នក។ ពួកគេអាចផ្ដល់ឲ្យលោកអ្នកនូវកញ្ចប់ស្ដីពីថ្នាំវ៉ាក់សាំង ឬផ្ដល់ប្រាប់ពីប្រភពព័ត៌មានផ្សេងៗ។
- ទូរស័ព្ទមន្ទីរសុខភាពក្នុងតំបន់ ឬក្រសួងសុខភាពរដ្ឋ។
- ទាក់ទងមកមណ្ឌល Centers for Disease Control and Prevention (CDC)
  - ទូរស័ព្ទ **1-800-232-2522** (ភាសាអង់គ្លេស)
  - មើលគេហទំព័រ ជឌជ អាសយដ្ឋាន **www.cdc.gov/ncidod/diseases/flu/fluvirus.htm** ឬ **www.cdc.gov/nip**

DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION
NATIONAL IMMUNIZATION PROGRAM

Vaccine Information Statement
Live, Intranasal Influenza Vaccine IMM-778 CA - Cambodian (5/24/04)
Translated by Transcend, Davis, CA
www.transcend.net